

C-150/24. sz. [Aroja]ⁱ ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2024. február 27.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Korkein oikeus (Finnország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2024. február 27.

Felperes:

A

Alperes:

Rikoskomisario B

K O R K E I N O I K E U S

(legfelsőbb bíróság, Finnország)

HATÁROZAT

kihirdetve:

2024. február 27.

Hivatkozás:

1(11)

R2023/945

szám:

321

FELPERES

A

ALPERES

Rikoskomisario B (B rendőrfelügyelő)

TÁRGY

Külföldi őrizetére vonatkozó panasz

SÜRGŐSSÉGI ELJÁRÁS ALKALMAZÁSA IRÁNTI KÉRELEM

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) azt kéri, hogy a Bíróság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikke alapján a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálja el. A jelen ügy az EUM-Szerződés harmadik részének V. címe alá tartozó, a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.; a továbbiakban: visszatérési irányelv) értelmezésére vonatkozó kérdéseket vet fel. A felperest a visszatérési irányelv értelmében kitoloncolás céljából őrizetbe vették. Négy egymást követő őrizeti időszakra került sor (az első 2022. szeptember 10-től 2022. november 23-ig, a második 2022. december 5-től 2023. március 15-ig, a harmadik 2023. szeptember 11-től 2024. január 18-ig tartott, a negyedik pedig 2024. február 7-én kezdődött és még folyamatban van). A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) előtt felmerült kérdés a már befejeződött harmadik őrizeti időszak jogszerűségére vonatkozik. A harmadik őrizeti időszak jogszerűségének utólagos értékelése céljából a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) nem rendelheti el a szabadon bocsátását. A szabadságelvonás maximális időtartamának kiszámítása céljából azonban az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre adott válaszok lehetővé teszik majd többek között annak meghatározását, hogy a fent említett őrizeti időszakokat össze kell-e adni. Amennyiben igen, a visszatérési irányelv alapján nem lesz olyan jogalap, amely igazolná a őrizetben tartását, amikor 2024 tavaszán eléri a maximális időtartamot.

Amennyiben a fent kifejtett okok miatt nem lehet helyt adni a sürgősségi eljárás alkalmazása iránti kérelemnek, a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) másodlagosan azt kéri, hogy az ügyet a Bíróság eljárási szabályzatának 105. cikke szerinti gyorsított eljárásban bírálják el, mivel mindenesetre a fent kifejtett okok miatt az ügy jellege megköveteli, hogy azt a lehető legrovidebb időn belül bírálják el.

BIZALMAS KEZELÉS IRÁNTI KÉRELEM

A käräjäoikeus (körzeti bíróság, Finnország) és a hovioikeus (fellebbviteli bíróság, Finnország) a laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (a rendes bíróságok előtti eljárások nyilvánosságáról szóló törvény) 6. §-a (1) bekezdésének 2. pontja alapján elrendelte, hogy a menedékkérő személyazonosságát 2023. szeptember 15-ig bizalmasan kell kezelni. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) tehát a Bíróság eljárási szabályzatának 95. cikkére hivatkozva azt kéri, hogy a névtelenségét a Bíróság előtti jelen eljárásban is részesítsék védelemben.

A KORKEIN OIKEUS (LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG) HATÁROZATA

A jogvita tárgya

- 1 Az ügy a visszatérési irányelv által szabályozott helyzetben kitoloncolás céljából őrizetbe vett harmadik országbeli állampolgár esetére vonatkozik. Az első kérdés az, hogy az őrizet visszatérési irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében említett maximális időtartamának meghatározásakor mindig figyelembe kell-e venni a korábbi őrizeti időszakokat, és ha nem, milyen körülmények között nem kell figyelembe venni ezeket az időszakokat az őrizet maximális időtartamának meghatározása szempontjából. Ha az őrizeti időszakokat össze kell adni, miáltal a visszatérési irányelv 15. cikkének (5) bekezdésében előírt, hat hónapos eredeti maximális időtartamot már elérték, az a kérdés is felmerül, hogy a bíróságnak e maximális időtartam elérése előtt, vagy legalábbis ezen időpontot követően haladéktalanul hivatalból vizsgálnia kellett volna-e a hat hónapos maximális időtartam túllépésének körülményeit. Ha a bírósági felülvizsgálatot csak azt követően végezték el, hogy azt el kellett volna végezni, felmerül az a kérdés is, hogy ezen eljárási hibának milyen jogkövetkezményekkel kell járnia, és különösen, hogy annak a kitoloncolás céljából őrizetbe vett személy szabadon bocsátását kell-e maga után vonnia, még akkor is, ha az őrizetbe vétel valamennyi érdemi feltétele teljesül.

A releváns tényállás*Az ügy háttere*

- 2 A, marokkói állampolgár, 2022. szeptember 10-én jogellenesen érkezett Finnországba. Érkezésekor rá a schengeni térségre kiterjedő beutazási tilalom vonatkozott, amelyet Hollandia rendelt el vele szemben azt követően, hogy az általa ott indított menekültügyi eljárás során eltűnt. Finnországba érkezése előtt Svédországban és Svájcban is menedékjogot kért.
- 3 2022. szeptember 10-én A-t az ulkomaalaislaki (301/2004) (a külföldiekről szóló törvény [301/2004]) – a visszatérési irányelv 15. cikke (1) bekezdésének megfelelő – 121. §-a (813/2015) (1) bekezdésének 1–3. pontjában foglalt indokok alapján Finnországban őrizetbe vették. 2022. október 25-i határozatával a maahanmuuttovirasto (bevándorlási hivatal, Finnország) A-t visszaküldte Marokkóba. A 2022. október 29-én menedékjogot kért Finnországban. 2022. november 24-én a bevándorlási hivatal elutasította a menedékjog iránti kérelmet mint nyilvánvalóan megalapozatlant, visszaküldte A-t Marokkóba, és kétéves időtartamra a schengeni térség egészére kiterjedő beutazási tilalmat rendelt el. 2023. január 5-i végzésével a Turun hallinto-oikeus (turkui közigazgatási bíróság, Finnország) elutasította A-nak a kitoloncolást elrendelő határozat végrehajtásának megtiltása iránti kérelmét, majd ezt követően 2023. december 19-i határozatával elutasította A menedékjoggal kapcsolatos keresetét. A hallinto-oikeus (közigazgatási bíróság) által az ügy érdemében hozott határozat indokolásából kitűnik, hogy a bevándorlási hivatal által más tagállamokhoz intézett bizonyos

visszavétel iránti megkeresések nem vezettek eredményre, és a hallinto-oikeus (közigazgatási bíróság) megállapította, hogy a bevándorlási hivatal megalapozottan tekintette úgy, hogy az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet („Dublin III” rendelet) 17. cikke alapján ő a menedékjog iránti kérelmének megvizsgálására hatáskörrel rendelkező hatóság.

- 4 A-t a külföldiekről szóló törvény 121. §-a alapján először 2022. szeptember 10-től 2022. november 23-ig, másodszor 2022. december 5-től 2023. március 15-ig, harmadszor pedig 2023. szeptember 11-től 2024. január 18-ig tartották őrizetben. A Korkein oikeusnak (legfelsőbb bíróság) a harmadik őrizeti időszak jogszerűségét kell megvizsgálnia. A harmadik őrizeti időszak 2024. január 18-án megszakad, mivel A Dániába szökött. 2024. február 7-én a rendőrség A-t új határozat alapján őrizetbe vette azt követően, hogy A-t a dublini rendelet alapján visszaküldték Dániából Finnországba. Ez a negyedik őrizeti időszak a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) szerint még folyamatban van. Az őrizeti időszakok a külföldiekről szóló törvény 121. §-a (1) bekezdése 1. és 3. pontjának megfelelően az országból való kitoloncolás előkészítése vagy az e kitoloncolásra vonatkozó határozat végrehajtása biztosításának szükségességén, valamint először az említett bekezdés 2. pontjának megfelelően a személyazonosság megállapításának szükségességén is alapultak. Ami a menedékjog iránti kérelem benyújtásának időpontja, azaz 2022. október 29. és a hallinto-oikeus (közigazgatási bíróság) végrehajtási végzése meghozatalának időpontja, vagyis 2023. január 5. közötti időszakot illeti, az ügyiratokból kitűnik, hogy az őrizet a külföldiekről szóló törvény 121. §-a (1) bekezdése 1. pontjának megfelelően a menedékjog iránti kérelem elbírálása biztosításának szükségességén is alapult.
- 5 Az őrizet igazolása érdekében a rendőrség többek között A-nak a menekültügyi eljárás során különböző tagállamokban, többek között Finnországban történő eltűnésére, a Marokkóba való visszatérésével kapcsolatos negatív hozzáállására, a finnországi tartózkodása során általa elkövetett bűncselekményekre, a születési idejére és személyazonosságára vonatkozóan Finnországba érkezésekor tett hamis nyilatkozatára, valamint az őrizetbe vétel alternatívájaként a hatóságoknál való jelentkezésre vonatkozó kötelezettség 2023 nyarán történő be nem tartására hivatkozott. Ezek az indokok részben csak a második őrizeti időszak végét követően merültek fel, tehát a 2023. szeptember 11-én kezdődő harmadik őrizeti időszak igazolására szolgáló új indokoknak minősültek. A kiutasítási határozat végrehajtására szakaszokban, a marokkói hatóságokkal együttműködésben került sor a különböző őrizeti időszakok alatt és azok között.
- 6 A őrizetben tartásának harmadik, a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) által vizsgált időszaka a külföldiekről szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 1. és 3. pontja alapján hozott, 2023. szeptember 11-i rendőrségi határozattal kezdődött. E rendőrségi határozat szerint a korábbi őrizeti időszakokra figyelemmel A

összesen 5 hónap 23 napig már őrizetben volt, és a hat hónapos eredeti maximális időtartam túllépésének feltételei teljesültek, tekintettel arra, hogy a kitoloncolás végrehajtása késedelmet szenvedett A együttműködésének hiánya miatt, valamint amiatt, hogy a visszatéréshez szükséges dokumentumokat még nem szerezték be Marokkóból. A rendőrség az őrizet feltételeinek vizsgálata érdekében a Helsingin käräjäoikeushoz (helsinki körzeti bíróság) fordult, és 2023. szeptember 11-i határozatát is benyújtotta e bírósághoz. 2023. szeptember 15-én a Helsingin käräjäoikeus (helsinki körzeti bíróság) előtti tárgyaláson a hat hónapos maximális időtartam túllépésének feltételeit nem vizsgálták a benyújtott bizonyítékokra tekintettel, és azokról a körzeti bíróság határozata sem tett említést. A rendőrség tájékoztatása szerint a rendőrség 2023. szeptember 11-i határozatát magával A-val közölték.

- 7 A Helsingin käräjäoikeus (helsinki körzeti bíróság) 2023. szeptember 15-i határozatát követően az őrizetre vonatkozó ezen ügyet az Etelä-Karjalan käräjäoikeus (dél-karéliai körzeti bíróság, Finnország) 2023. december 7-én ismét megvizsgálta, és e bíróság tárgyalást tartott, amelynek során kiderült, hogy lehetséges, hogy túllépték az őrizet hat hónapos eredeti maximális időtartamát.

Az Etelä-Karjala käräjäoikeus (dél-karéliai körzeti bíróság) 2023. december 7-i határozata

- 8 Határozatában a käräjäoikeus (körzeti bíróság) először is úgy ítélte meg, hogy a különböző őrizeti időszakok időtartamát össze kell adni, mivel – bár az előző őrizet óta eltelt bizonyos idő és az ügyben bekövetkezett néhány változás – ugyanazon kitoloncolást elrendelő határozat végrehajtásának biztosításáról van szó. Másodszor, a käräjäoikeus (körzeti bíróság) úgy ítélte meg, hogy fennállnak a hat hónapos időszak túllépésének feltételei, valamint fennáll az őrizet meghosszabbításának minden egyéb anyagi feltétele. Harmadszor, a käräjäoikeus (körzeti bíróság) úgy ítélte meg, hogy A-t nem kell szabadon bocsátani pusztán amiatt, hogy az ügyben hivatalból nem tartottak tárgyalást, amint az őrizet teljes időtartama meghaladta a hat hónapot. A käräjäoikeus (körzeti bíróság) elrendelte a felperes őrizetben tartását.

Az Itä-Suomen hovioikeus (kelet-finnországi fellebbviteli bíróság) 2023. december 19-i határozata

- 9 2023. december 7-én A az Etelä-Karjalan käräjäoikeus (dél-karéliai körzeti bíróság) határozatával szemben fellebbezést nyújtott be az Itä-Suomen hovioikeushoz (kelet-finnországi fellebbviteli bíróság), amely elutasította e fellebbezést. Indokolásában a hovioikeus (fellebbviteli bíróság) többek között megállapította, hogy a külföldiekről szóló törvény 128. §-ának megfelelően az őrizetre vonatkozó ügy felülvizsgálatának feltétele az őrizetbe vett személy kérelme, és hogy A nem kért ilyen felülvizsgálatot, noha a rendőrség 2023. szeptember 11-i határozatában említette a hat hónapos időtartam túllépésére alkalmazandó feltételeket. Ezen okok miatt A-t nem kell szabadon bocsátani

pusztán amiatt, hogy a káräjäoikeus (körzeti bíróság) a hat hónapos maximális időtartam lejárta előtt nem határozott hivatalból a fent említett feltételekről.

A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) előtti felülvizsgálati kérelem

- 10 2023. december 19-én A felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a hovioikeus (fellebbviteli bíróság) határozatával szemben. A kizárólag azzal az indokkal vitatja az őrizet jogszerűségét, hogy a hat hónapos maximális időtartam túllépésének kérdését nem az eljárásnak megfelelően bírálták el.
- 11 Az ellenérdekű fél, a rendőrfelügyelő kéri a felülvizsgálati kérelem elutasítását. A rendőrfelügyelő úgy véli, hogy az ügyben bekövetkezett változásokra figyelemmel a harmadik őrizeti időszak, amely 2023. szeptember 11-én kezdődött, új, így a jelen ügyben még a hat hónapos eredeti maximális időtartamot sem lépték túl, és A-t nem kellett volna szabadon bocsátani az általa hivatkozott indokok alapján, mivel az őrizet okai mindenképpen fennálltak.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 12 Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 6. cikke előírja a szabadsághoz való jogot, az 52. cikk (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy amennyiben a Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény) 5. cikkéből következik, hogy a szabadságelvonás csak akkor tekinthető jogszerűnek, ha arra többek között a jogszabályban meghatározott eljárásnak megfelelően kerül sor. Ugyanezen cikk (4) bekezdése előírja a szabadságelvonás jogszerűsége rövid határidőn belül történő vizsgálatának követeléséhez való jogot, valamint a szabadlábra helyezéshez való jogot, ha az intézkedés nem jogszerű.
- 13 A jelen jogvita eldöntése többek között a visszatérési irányelv 15. cikke (3), (5) és (6) bekezdésének értelmezésétől függ.
- 14 A visszatérési irányelv (16) preambulumbekzdése az őrizet korlátozásának céljára és az arányosság elvének alkalmazására hivatkozik.
- 15 A tagállamok illetékes hatóságai által a visszatéréssel kapcsolatos feladatok ellátása során használandó közös „visszatérési kézikönyv” létrehozásáról szóló (EU) 2017/2338 bizottsági ajánlás többek között a következőket mondja ki:

„14.5. A visszatérésre kötelezett személyek ismételt őrizetbe vétele

A visszatérési irányelv által meghatározott maximális őrizeti időtartamok nem kerülhetők meg oly módon, hogy a visszatérésre

kötelezett személyeket az őrizetből való szabadulásukat követően azonnal ismételt őrizetbe veszik.

Ugyanazon személy későbbi szakaszban történő ismételt őrizetbe vétele csak akkor jogszerű, ha valamely vonatkozó körülményben fontos változás állt be (például egy harmadik ország kibocsátotta a szükséges iratokat, vagy a származási országban javult a helyzet, ami lehetővé teszi a biztonságos visszatérést), ha ez a változás a visszatérési irányelv 15. cikkének (4) bekezdésével összhangban »a kitoloncolás észszerű lehetőségét« eredményezi, és ha az őrizet elrendelésének az irányelv 15. cikkében foglalt valamennyi egyéb feltétele teljesül.”

A nemzeti jog

- 16 A biztonsági intézkedések elfogadásának általános feltételeit a külföldiekről szóló törvény 117a. §-a (813/2015) tartalmazza. E § (1) bekezdésének (49/2017) 2. pontja értelmében a külföldivel szemben akkor hozható a 118–122. § és a 122a. § szerinti biztonsági intézkedés, ha ez szükséges és arányos az őt érintő, kitoloncolást elrendelő határozat végrehajtásának előkészítése vagy biztosítása, vagy az országból való távozásának más módon történő ellenőrzése szempontjából. Az említett § (3) bekezdése többek között előírja, hogy a biztonsági intézkedést meg kell szüntetni, amennyiben az már nem szükséges a határozat elfogadásának vagy végrehajtásának biztosításához.
- 17 Az őrizetbe vétel különös feltételeit a külföldiekről szóló törvény 121. §-a (1) bekezdésének 1–4. pontja (813/2015) a következőképpen határozza meg:

„121. §

Az őrizetbe vétel feltételei

Amennyiben a 118–120. §-ban említett biztonsági intézkedések nem elegendőek, a külföldit egyéni értékelés alapján őrizetbe lehet venni, ha:

- 1) a külföldi személyes vagy egyéb körülményeit figyelembe véve alapos okkal feltételezhető, hogy fennáll annak veszélye, hogy a külföldi elrejtőzik, megszökik, vagy más módon jelentősen akadályozza a rá vonatkozó határozat meghozatalát vagy a kitoloncolást elrendelő határozat végrehajtását;
- 2) az őrizet a külföldi személyazonosságának megállapítása érdekében szükséges;
- 3) a külföldi bűncselekményt követett el vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják, és az őrizet a kitoloncolást elrendelő

határozat előkészítésének vagy végrehajtásának biztosításához szükséges;

4) a külföldi az őrizet alatt új nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, elsősorban azzal a céllal, hogy késleltesse vagy megghiúsítsa a kitoloncolást elrendelő határozat végrehajtását.”

- 18 A külföldiekről szóló törvény 123. §-a (813/2015) meghatározza az őrizetbe vételről való döntésre hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságokat, a 124. § (1) és (2) bekezdése (49/2017) pedig arra vonatkozó kötelezettséget ír elő a hatóság számára, hogy az őrizetről haladéktalanul értesítse a körzeti bíróságot, továbbá a körzeti bíróság számára arra vonatkozó kötelezettséget, hogy az őrizetbe vételt követő négy napon belül eljárjon az őrizettel kapcsolatos ügyben. E tekintetben az őrizet kezdeti szakaszára vonatkozó bírósági felülvizsgálatról van szó, amelyet tehát hivatalból kell elvégezni. A törvény 126. §-ának (1) bekezdése értelmében a körzeti bíróság elrendeli az őrizetbe vett külföldi haladéktalan szabadon bocsátását, ha az őrizetbe vétel feltételei nem állnak fenn.
- 19 Az őrizet későbbi szakaszait illetően a törvény 127. §-ának (1) bekezdése (195/2011), valamint 128. §-ának (1) és (2) bekezdése (646/2016) a következőket írja elő:

„127. §

Az őrizetbe vett személy szabadon bocsátása

Amennyiben az őrizetbe vétel feltételei már nem állnak fenn, az ügyben eljáró hatóság elrendeli az őrizetbe vett személy szabadon bocsátását. Az őrizetbe vett személyt legkésőbb az őrizetbe vételről szóló határozat elfogadásától számított hat hónapon belül szabadon kell bocsátani. Az őrizet időtartama azonban hosszabb is lehet, de nem haladhatja meg a 12 hónapot, ha az őrizetbe vett személy nem működik együtt a kiutasítás végrehajtása során, vagy ha a szükséges visszatérési dokumentumokat nem szerezték be a harmadik országtól, és a kitoloncolás végrehajtása ezen okok miatt késedelmet szenved.

[...]

128. §

Az ügy kárājāoikeus (körzeti bíróság) általi felülvizsgálata

Ha az őrizetbe vett külföldi szabadon bocsátását nem rendelték el, az a körzeti bíróság, amelynek illetékességi területén az őrizetben lévő személy őrizetének helyszíne található, az őrizetbe vételre vonatkozó ügyet [...] ez utóbbi kérelmére felülvizsgálja. Az ügyet haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem benyújtásától számított négy napon belül tárgyalni kell. Az őrizetbe vételre vonatkozó ügyet azonban nem kell

az érintett személy érintett őrizeti helyszínen történő őrizetben tartásának meghosszabbítását elrendelő körzeti bírósági határozattól számított kéthetes határidő lejárta előtt felülvizsgálni. A jelen bekezdésben említett határidők számítására a laki säädettyjen määraaikain laskemisesta (a határidők számításáról szóló törvény) 5. §-a nem alkalmazandó.

Az őrizetbe vett személy kérelmére a käräjäoikeusnak (körzeti bíróság) az (1) bekezdés szerinti határidő lejárta előtt is felül kell vizsgálnia az ügyet, amennyiben erre az előző vizsgálat után felmerült tény miatt van szükség. Az ügyben eljáró hatóság haladéktalanul tájékoztatja az őrizetbe vett személyt és annak képviselőjét a körülményekben bekövetkező minden jelentős, felülvizsgálatot megalapozó változásról, kivéve, ha az őrizetben tartott személyre vonatkozóan a 127. § (1) bekezdése szerinti szabadon bocsátásról szóló határozatot hoztak.

[...]

Az előzetes döntéshozatal szükségessége

Az első kérdés

- 20 Az ügy először is az őrizet visszatérési irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdésében említett maximális időtartamának meghatározására vonatkozik egy olyan helyzetben, amikor a harmadik országbeli állampolgárt kitoloncolás céljából több egymást követő időszakban őrizetben tartották, ezen időszakok között pedig szabadon bocsátották. A visszatérési irányelv rendelkezéseiből, rendszeréből vagy a preambulumbekkezdésekből sem tűnik ki, hogy ezeket az őrizeti időszakokat kivétel nélkül össze kell-e adni, vagy adott esetben kizárhatók-e korábbi őrizeti időszakok az őrizet maximális időtartamának kiszámításából, és ha igen, mely okokból.
- 21 A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) szerint a Bíróság ítélezési gyakorlatában – legalábbis kifejezetten – nem foglalt állást az első kérdéssel kapcsolatban. A 2009. november 30-i Kadzoev ítéletben (C-357/09 PPU, a továbbiakban: Kadzoev ítélet, EU:C:2009:741) a Bíróság hangsúlyozta egyrészt, hogy a visszatérési irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdése semmilyen körülmények között nem teszi lehetővé az e rendelkezésben meghatározott maximális időtartamok túllépését (35–37. és 69. pont), másrészt pedig, hogy ellentétes lenne az e cikk (5) és (6) bekezdésének azon céljával, hogy a tagállamokban egységes maximális őrizeti időtartamot garantáljanak, ha az őrizet időtartama adott esetben jelentősen eltérhetne az ugyanazon tagállamon belüli, illetve az eltérő tagállamokon belüli esetek tekintetében a nemzeti bírósági eljárások sajátosságaitól és speciális körülményeitől függően (54. pont). A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) rámutat, hogy hasonló okok szólnak amellet, hogy a visszatérési irányelv alkalmazási körében egységesen kelljen értelmezni az olyan egymást követő őrizeti időszakok halmozódásának vagy figyelmen kívül hagyásának kérdését,

amelyek között a kitoloncolási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgárt szabadon bocsátották.

- 22 Az első kérdéssel összefüggésben pontosítani kell továbbá, hogy az őrizet hat hónapos maximális időtartamára vonatkozó, a külföldiekéről szóló törvény 127. §-ának (1) bekezdésében előírt rendelkezés, amely a visszatérési irányelv 15. cikke (5) bekezdésének felel meg, a külföldi valamennyi őrizetere alkalmazandó, függetlenül attól, hogy az őrizet jogalapja az uniós vagy a nemzeti jogon alapul. Az tehát, hogy A őrizetbe vételét a visszatérési irányelvben előírtaktól eltérő indokokkal indokolták-e, nem jár következménnyel a jelen ügyben, még akkor sem, ha úgy tűnik, hogy a visszatérési irányelv által előírt maximális időtartam kiszámítása céljára maga az uniós jog megengedi az olyan őrizeti időszak kizárását, amely nem a visszatérési irányelven alapul (a fent hivatkozott Kadzoev ítélet 45–48. pontja). Az alapügyben tehát nem kell határozni arról, hogy milyen módon kell kezelni például a menedékjog iránti kérelem A által 2022. október 29-én történt benyújtása és a hallinto-oikeus (közigazgatási bíróság) végrehajtási tilalom iránti kérelem tárgyában hozott 2023. január 5-i végzése közötti őrizeti időszakot (az első őrizeti időszak végső szakasza és a második őrizeti időszak kezdeti szakasza), figyelemmel a folyamatban lévő menekültügyi eljárásból eredő azon tilalomra, hogy a személyt a visszatérési irányelv alapján a menekültügyi eljárás bizonyos szakaszáig őrizetben tartsák (többek között a nyilvánvalóan megalapozatlan menedékjog iránti kérelmek esetében: 2018. július 5-i C és társai végzés, C-269/18 PPU, EU:C:2018:544).
- 23 Következésképpen a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében nem teszi fel azt a kérdést, hogy a visszatérési irányelvben előírt maximális időtartam számítása során hogyan kell figyelembe venni azt az esetleges időszakot, amelynek során a hatóságok által hozott határozatok indokolása alapján úgy tűnik, hogy az őrizet időnként mind a visszatérési irányelven, mind pedig ezenkívül vagy időnként valamely más indokon alapult. Mindenesetre az ügy irataiból kitűnik, hogy A őrizete a teljes vagy szinte a teljes időtartam alatt – legalábbis elsődlegesen – a visszatérési irányelv rendszerén alapult.
- 24 A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) szerint a visszatérési irányelv 15. cikke (5) és (6) bekezdésének olyan értelmezését, amely szerint a jelen ügghöz hasonló helyzetben a maximális időtartam számítása során figyelembe kell venni a korábbi őrizeti időszakokat, többek között az indokolja, hogy ezen időszakok alatt A őrizete lényegében ugyanazon a jogalapon, vagyis A kitoloncolásának biztosításán alapult. Ez az A őrizetének alátámasztása érdekében hivatkozott ténybeli és jogi okokban bekövetkező bizonyos változások ellenére így van. Az ezzel ellentétes értelmezést az támasztja alá, hogy a harmadik őrizeti időszak előtt A-t közel hat hónapra szabadon bocsátották, amely időszak alatt nem tartotta tiszteletben a számára előírt, kevésbé szigorú kényszerintézkedést, vagyis a nyilvántartásba vételi kötelezettséget, Finnországból Svédországba utazott, és ebből az országból küldték vissza Finnországba.

A második kérdés

- 25 A Bíróság ítélkezési gyakorlatának fényében tekinthető úgy, hogy a tagállam köteles biztosítani, hogy a visszatérési irányelv 15. cikke (3) bekezdésének második mondata szerinti bírósági felülvizsgálatra a 15. cikk (5) bekezdésében előírt hat hónapos maximális időtartam túllépése esetén minden esetben sor kerüljön. Ez a helyzet például attól függetlenül, hogy az őrizettel kapcsolatos ügyben eljáró bírósághoz forduló hatóság vagy az őrizetben tartott harmadik országbeli állampolgár ilyen értelmű kifejezett kérelmet nyújtott-e be. E felülvizsgálat keretében a bíróságnak hivatalból és az őrizetbe vett személy cselekményeitől függetlenül minden annak meghatározásához releváns ténybeli és jogi körülményről tudnia kell határozni, hogy az őrizet meghosszabbítása igazolt-e (2014. június 5-i [Mahdi ítélet](#), C-146/14 PPU, a továbbiakban: [Mahdi ítélet](#), EU:C:2014:1320, 49., 56., 62. és 63. pont; lásd még: 2022. november 8-i [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid \[Az őrizet hivatalból való vizsgálata\]](#) ítélet, C-704/20 és C-39/21, a továbbiakban: [Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ítélet](#), EU:C:2022:858, 86. pont). Az ítélkezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy a visszatérési irányelv 15. cikkének rendelkezései nemcsak értelmezési, hanem közvetlen hatállyal is bírnak (lásd például: 2020. május 14-i [Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság](#) ítélet, C-924/19 PPU és C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 288. pont). Az eljárási autonómia elvének megfelelően azonban továbbra is a tagállamok rendelkeznek hatáskörrel az őrizet felülvizsgálatára vonatkozó azon szabályok meghatározására, amelyek az uniós jog nem szabályoz (lásd: [Mahdi ítélet](#), 50. pont). Ezenkívül, figyelembe véve az ügynek az A-val szemben hozott, szabadságelvonással járó intézkedés jogszerűségének értékelése szempontjából fennálló alapvető jelentőségét, a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) az egyértelműség kedvéért meg kívánja vizsgálni, hogy a visszatérési irányelv 15. cikke (3) bekezdésének második mondatával ellentétes-e a nemzeti jog olyan értelmezése, amely a 15. cikk (5) bekezdésében előírt hat hónapos maximális időtartam túllépésére vonatkozó bírósági felülvizsgálat megindítását az őrizetben tartott személy erre irányuló kérelméhez köti.
- 26 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második része a 15. cikk (3) bekezdésének második mondata szerinti bírósági felülvizsgálatra vonatkozó határidővel kapcsolatos követelményekre vonatkozik. E rendelkezés nem pontosítja, hogy a közigazgatási hatóság által hozott, az őrizet e cikk (5) bekezdésében említett hat hónapos maximális időtartamának túllépésére vonatkozó határozat bírósági felülvizsgálatára előzetesen, azaz e maximális időtartam túllépését megelőzően kell-e sor kerüljön. Ha a bírósági felülvizsgálat utólag is elvégezhető, e rendelkezés nem pontosítja, hogy azt milyen határidőn belül kell elvégezni. A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) szerint viszonylag egyértelmű, hogy a visszatérési irányelv 15. cikkének (2) bekezdéséből eredő azon követelményt, amely szerint az ott említett bírósági felülvizsgálatot haladéktalanul el kell végezni, a 15. cikk (3) bekezdésének második mondatának összefüggésében, legalábbis analógia útján, alkalmazni kell annak érdekében, hogy a bírósági felülvizsgálatot ne fosszák meg lényegétől. Ezt megerősíti az a

tény, hogy az őrizet és annak meghosszabbítása az őrizetben tartott személy vonatkozásában hasonló természetű (lásd e tekintetben: a fent hivatkozott Mahdi ítélet, 44. pont).

- 27 A bírósági felülvizsgálatra vonatkozó, a visszatérési irányelv 15. cikke (3) bekezdésének második mondatában előírt határidővel kapcsolatos követelmények konkrét jelentőséggel bírnak, különösen az alapügyben esetlegesen elkövetett jogsértés jellegének és súlyosságának, valamint joghatásainak értékelése szempontjából. Amennyiben a bírósági felülvizsgálatra már az őrizet hat hónapos maximális időtartamának túllépése előtt sor kell, hogy kerüljön, úgy tűnik, hogy a szabadságelvonásnak már 2023. szeptember 18-tól nem volt jogalapja abban az esetben, ha a maximális időtartam kiszámításakor figyelembe kell venni a korábbi őrizeti időszakokat. Ezzel szemben, ha a bírósági felülvizsgálatot az említett maximális időtartam lejártát követően is el lehet végezni, lehetséges, hogy a szabadságelvonás esetleges szabálytalansága csak később merül fel, és adott esetben kevésbé súlyos jogsértésnek minősül. Következésképpen a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) úgy döntött, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelmében felteszi a bírósági felülvizsgálat határidejére vonatkozó követelményekkel kapcsolatos kérdést is.

A harmadik kérdés

- 28 Abban az esetben, ha a fentiekben ismertetett, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a Bíróság által adott válaszok alapján a Korkein oikeusnak (legfelsőbb bíróság) az alapeljárásban történő határozathozatal során meg kellene állapítania, hogy a hat hónapos maximális időtartam bírósági felülvizsgálata szabálytalan, és ebből következően a szabadságelvonás jogellenes, továbbra is kérdés, hogy az uniós jog milyen követelményeket és feltételeket ír elő e megállapítás konkrét következményeit illetően. A gyakorlatban az a kérdés, hogy a käräjäoikeusnak (körzeti bíróság) 2023. december 7-én szabadon kellett volna-e bocsátania A-t annak ellenére, hogy az őrizet érdemi feltételei ekkor teljes mértékben fennálltak, valamint, hogy e körülmények között az ügyet az eljárás szempontjából megfelelően bírálták-e el.
- 29 A visszatérési irányelv 15. cikkének (2) és (4) bekezdése a jogellenesen őrizetben tartott személy szabadon bocsátására vonatkozó kötelezettséget ír elő. E rendelkezések azonban nem zárják ki – legalábbis kifejezetten – annak lehetőségét, hogy az őrizetbe vétel jogszerűségének feltételeit érintő hibát a bírósági felülvizsgálatot követően a jövőre nézve, vagyis *ex nunc* hatállyal orvosolják, következésképpen az azonnali szabadon bocsátás nem feltétlenül indokolt.
- 30 Úgy tűnik, hogy a Bíróság ítélezési gyakorlatában nem foglalt állást e kérdéssel kapcsolatban oly módon, hogy abból a jelen összefüggésben kellően egyértelmű választ lehessen levezetni.

- 31 A G. és R. ítélet (2013. szeptember 10-i ítélet, a továbbiakban: G. és R. ítélet, C-383/13 PPU, EU:C:2013:533) az őrizetbe vett személy védelemhez való joga, különösen a meghallgatáshoz való jog megsértésének következményeire vonatkozott. A Bíróság megállapította (35. pont), hogy amennyiben az uniós jog nem határozza meg sem azokat a feltételeket, amelyek mellett a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak védelemhez való jogának tiszteletben tartását biztosítani kell, sem e jog megsértésének következményeit, e feltételek és következmények a nemzeti jog hatálya alá tartoznak, feltéve hogy az ebben az értelemben megállapított intézkedések azonosak azokkal, amelyek a magánszemélyekre vonatkoznak a hasonló belső jogi tényállások esetén (az egyenértékűség elve), és nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve). Az ítélet említést tesz azon kérdés jelentőségéről is, hogy az ügy sajátos ténybeli és jogi körülményei alapján a védelemhez való jog megsértése eltérő eredményre vezethetett volna-e (40. pont). Ezen ítélet 41. pontjában a Bíróság ezenkívül rámutat arra, hogy a visszatérési irányelv hatékony érvényesülése megsértésének kockázatát hordozza az ez utóbbi aspektushoz kapcsolódó mérlegelési jogkör nemzeti bíróság esetében történő elismerésének mellőzése, valamint annak előírása, hogy a meghallgatáshoz való jog bármiféle megsértése automatikusan az őrizet meghosszabbításáról szóló határozat megsemmisítését és az őrizet megszüntetését vonja maga után, amennyiben elképzelhető, hogy egy ilyen szabálytalanság valójában nem jár hatással a meghosszabbításról szóló határozatra, az őrizet pedig megfelel az ezen irányelv 15. cikkében támasztott anyagi feltételeknek.
- 32 Az ezen ítéletben kifejtett megfontolások azt sugallják, hogy a nemzeti bíróság mérlegelési jogkörrel rendelkezik annak értékelése során, hogy az utólag – és ebben az időpontban szabályosan – elvégzett bírósági felülvizsgálat keretében megállapított eljárási hiba esetén szükség van-e az azonnali szabadon bocsátásra. Az ilyen mérlegelési jogkör fennállását a jelen üggyhöz hasonló helyzetben az is megerősíti, hogy az őrizetbe vett személynek kizárólag egy korábbi eljárási hiba miatti szabadon bocsátása, noha az őrizet anyagi feltételei fennállnak, főszabály szerint nem akadályozza meg a hatóságokat abban, hogy e személyt nem sokkal a szabadon bocsátását követően újból őrizetbe vegyék. Ami azonban a G. és R. ítéletet illeti, a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) felhívja a figyelmet arra, hogy azt olyan összefüggésben hozták, amelyben az eljárási hiba nem a visszatérési irányelv valamely kifejezett rendelkezésén alapult, és így nem világos, hogy mennyiben lehet hasonló módon értelmezni a bíróság mérlegelési jogkörét olyan összefüggésben, amelyben az esetleges eljárási hiba a visszatérési irányelv 15. cikkének közvetlenül alkalmazandó rendelkezésein alapul. Ezenkívül a fent hivatkozott Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid ítéletben a Bíróság kimondta, hogy amennyiben úgy tűnik, hogy az őrizet jogszerűségének a visszatérési irányelvben előírt feltételei nem teljesültek vagy már nem teljesülnek, az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani (79. pont), ami igen széles körű szabadon bocsátási kötelezettségre látszik utalni. Mindazonáltal lehetséges, hogy ebben az összefüggésben a „jogszerűségének feltételei” kifejezés

az őrizet anyagi feltételeire utal, figyelembe véve a visszatérési irányelv ezen ítélet 76. pontjában említett rendelkezéseinek jellegét is.

- 33 A kérdés az, hogy az uniós jog milyen követelményeket és keretfeltételeket ír elő azon eljárási hibák következményeinek értékelésére vonatkozóan, amelyek az A-val szembeni szabadságelvonás jogszerűségét érinthetik. A fentiekre figyelemmel a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) szerint az, hogy a káräjäoikeusnak (körzeti bíróság) 2023. december 7-én szabadon kellett volna-e bocsátania A-t annak ellenére, hogy az őrizet feltételei ekkor fennálltak, az értelmezéstől függ.
- 34 Végül az egyértelműség kedvéért a Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) jelzi, hogy még ha az eljárás során A kitoloncolására sor kerülne is, vagy az A-val szembeni szabadságelvonás más okból megszűnne, a jelen eljárásban előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések akkor sem veszítenék el releváns jellegüket. A nemzeti ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a szabadságelvonással járó intézkedés hatálya alatt álló személynek joga van ahhoz, hogy véleményt kérjen e szabadságelvonással járó intézkedés jogszerűségéről, még akkor is, ha a jogorvoslati eljárás során szabadon bocsátják. A jelen ügyben annak meghatározása érdekében, hogy az A-val szembeni szabadságelvonás mindenkor jogszerű volt-e, főszabály szerint valamennyi előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adott válasza szükség van. Ha a Korkein oikeusnak (legfelsőbb bíróság) a visszatérési irányelv értelmezésére vonatkozó e kérdéseket a Bíróság előzetes döntéshozatala hiányában kellene elbírálnia, fennállna annak veszélye, hogy a visszatérési irányelv különböző tagállamokban történő egységes értelmezésének követelménye nem teljesül.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 35 A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság), miután lehetőséget adott a feleknek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmával kapcsolatos észrevételeik megtételére, úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1) a) Úgy kell-e értelmezni a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikkének (5) és (6) bekezdését, hogy az őrizet ott említett maximális időtartamának kiszámítása során minden korábbi őrizeti időszakot figyelembe kell venni? Amennyiben ilyen kötelezettség nem minden esetben áll fenn, milyen megfontolásokat kell figyelembe venni annak meghatározásához, hogy a korábbi őrizeti időszakot figyelembe kell-e venni a maximális időtartamok kiszámítása során?

b) Hogyan kell értékelni a helyzetet különösen az alapeljárásban fennállóakhoz hasonló olyan körülmények között, amikor egyrészt az őrizet elsődleges jogalapja, vagyis a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár kitoloncolásának biztosítása lényegében azonos maradt, azonban másrészt részben új ténybeli és jogi indokokra hivatkoztak az új őrizet alátámasztása érdekében, az érintett az őrizeti időszakok között más tagállamba utazott, ahonnan visszaküldték Finnországba, és több hónap telt el a korábbi őrizeti időszak vége és az új őrizet között?

2) a) Ellentétes-e a 2008/115/EK irányelv 15. cikke (3) bekezdésének második mondatának rendelkezésével az olyan nemzeti szabályozás, amely a hat hónapos maximális időtartam túllépése esetén a bírósági felülvizsgálat megindítását az őrizetbe vett személy kérelméhez köti?

b) A 2008/115/EK irányelv 15. cikke (3) bekezdésének második mondatában említett bírósági felülvizsgálatot, amelynek tárgya a közigazgatási hatóságnak az őrizet hat hónapos eredeti maximális időtartamának túllépéséről szóló határozata, e maximális időtartam elérése előtt kell-e elvégezni, és ha nem, mindenesetre a közigazgatási hatóság határozatát követően haladéktalanul el kell-e végezni?

3) A 2008/115/EK irányelv 15. cikke (3) bekezdésének második mondatában említett bírósági felülvizsgálat hiánya a 15. cikk (5) bekezdésében említett hat hónapos maximális időtartam túllépése keretében az őrizetbe vett személy szabadon bocsátására vonatkozó kötelezettséget eredményez-e még akkor is, ha az e késedelmes bírósági felülvizsgálat elvégzésének időpontjában megállapítást nyer, hogy az őrizet valamennyi anyagi feltétele fennáll és az ügyet ekkor eljárási szempontból szabályosan bírálják el? Amennyiben ilyen helyzetben nem áll fenn automatikus szabadon bocsátási kötelezettség, az uniós jog alapján mely szempontokat kell figyelembe venni a késedelmesen elvégzett bírósági felülvizsgálat következményeinek meghatározása érdekében, különösen az alapeljárásban fennállóakhoz hasonló körülmények között?

A Korkein oikeus (legfelsőbb bíróság) az előzetes döntés kézhezvételét követően határoz az ügyben.

KORKEIN OIKEUS (legfelsőbb bíróság)

[omissis]